

Evidensbasen om livslång vägledning

EN GUIDE TILL DE VIKTIGASTE RÖNEN
FÖR EFFEKTIV POLITIK OCH PRAXIS

UTÖKAD SAMMANFATTNING

EUROPEAN LIFELONG
GUIDANCE POLICY
NETWORK

Evidensbasen om livslång vägledning

EN GUIDE TILL DE VIKTIGASTE RÖNEN
FÖR EFFEKTIV POLITIK OCH PRAXIS

UTÖKAD SAMMANFATTNING

Det här är en utökad sammanfattning av ELGPN Evidence Guide utarbetad på uppdrag av European Lifelong Guidance Policy Network (ELGPN), ett medlemsstatsnätverk som mottar finansiellt EU-stöd inom ramen för handlingsprogrammet för livslångt lärande. Den ger uttryck för författarens åsikter (som godkänts av ELGPN) och återspeglar inte nödvändigtvis den officiella ståndpunkt som intas av Europeiska kommissionen eller personer som verkar för kommissionens räkning.

Guiden har sammanställts av professor Tristram Hooley (University of Derby, Storbritannien) med stöd från medlemmar i och samarbetspartner till ELGPN, International Centre for Career Development and Public Policy (ICCDPP) och International Association for Educational and Vocational Guidance (IAEVG).

© European Lifelong Guidance Policy Network (ELGPN)

Koordinator 2013–14:
University of Jyväskylä, Finland
Finnish Institute for Educational Research (FIER)
<http://elgpn.eu>
elgpn@ju.fi

Omslag och grafisk design: Martti Minkkinen/Finnish Institute for Educational Research (FIER)
Layout: Kaija Mannström / Finnish Institute for Educational Research (FIER)

ISBN 978-91-7559-279-4

Innehåll

UTÖKAD SAMMANFATTNING	5
Inledning	5
Livslång vägledning och offentlig politik	6
Effekterna av livslång vägledning	7
Säkerställa effektiva tjänster.....	10
Konsekvenser för politik och praxis.....	11

Utökad sammanfattning

Inledning

Europeiska unionens råd uppmanar medlemsstaterna att ... stärka den livslånga vägledningens roll i de nationella strategierna för livslångt lärande i enlighet med Lissabonstrategin, och den strategiska ramen för europeiskt samarbete på utbildningsområdet.¹

Europa genomgår en period med snabb ekonomisk och demografisk förändring, vilket innebär stora politiska utmaningar för regeringarna. Hur man arbetar med de här frågorna och säkerställer att medborgarna klarar förändringar i arbetslivet kommer sannolikt att vara ett huvudfokus för offentlig politik inom överskådlig framtid.

EU-rådets resolution hävdar att tjänster för livslång vägledning tillhandahåller verktyg inom offentlig politik som kan användas för att ta itu med dessa utmaningar. Den noterar att livslång vägledning är

en kontinuerlig process som låter medborgarna, oavsett ålder och under hela livscykeln, bestämma sina färdigheter, sin kompetens och sina intressen, besluta om utbildning och sysselsättning och själva planera sitt liv genom inläring, på arbetsplatsen och i andra sam-

manhang där man kan tillägna sig och/eller använda färdigheterna och kompetensen. Vägledning omfattar – gruppvis eller individuellt – information, rådgivning, kompetensgenomgångar, stöd, samt undervisning i beslutsfattande och yrkesplanering.²

ELGPN har även tagit fram en Resource Kit för europeiska beslutsfattare som redogör för de viktigaste inslagen i ett politiskt system för livslång vägledning.³ I utrustningen ingår ett ramverk för kvalitetssäkring och evidensbas (QAE-ramverk) som anger en serie nyckelelement som bör vara inbyggda i nationella system för att stödja tillhandahållandet av kvalitets-tjänster och underbygga insamlingen av evidens.

¹ Europeiska unionens råd (2008). Rådets resolution om bättre integrering av livslång vägledning i strategierna för livslångt lärande. 2905:e mötet i rådet Utbildning, ungdom och kultur, Bryssel den 21 november. Tillgänglig på http://www.consilium.europa.eu/ueDocs/cms_Data/docs/pressData/en/educ/104236.pdf [besöktes den 27 januari 2014]. Denna resolution bekräftade de definitioner som tagits fram i en tidigare resolution från 2004.

² Ibid.

³ European Lifelong Guidance Policy Network (2012). *Lifelong Guidance Policy Development: A European resource kit*. Jyväskylä, Finland: ELGPN.

Att förstå den evidens som stödjer livslång vägledning är nyckeln till effektivt beslutsfattande. Sådan evidens kan stödja utvecklingen av effektiv politik och säkerställa att den genomförs framgångsrikt. Denna utökade sammanfattning ger en översikt över denna evidens för beslutsfattare. Närmare information, däribland referenser till relevant litteratur, finns i den fullständiga versionen av denna guide.

Livslång vägledning och offentlig politik

Livslång vägledning är en sektorsövergripande aktivitet som bidrar till en mängd olika politiska mål. Den omfattar insatser som hjälper en individ att hantera sin utveckling i livet, lärandet och arbetet. Även om vägledningsinsatser har primärt fokus på individen, har de även positiva effekter för organisationer, kommuner och regioner, länder och Europeiska unionen som helhet.

Livslång vägledning bidrar till följande politiska nyckelområden:

- Ekonomisk utveckling.
- Effektiv investering i utbildning.
- Europeisk rörlighet för lärande och arbete.
- Effektivitet på arbetsmarknaden.
- Livslångt lärande.
- Social rättvisa.
- Social delaktighet.
- Ungdomssysselsättning.
- Aktivt åldrande.

Effektiv livslång vägledning ger individer möjlighet att nå sin potential och stödjer dem i att övervinna personliga, sociala och ekonomiska hinder för sin utveckling. Vägledning hjälper individer att hitta rätt i de komplicerade systemen inom utbildningsväsendet och på arbetsmarknaden och engagerar dem som inte har lyckats med sina övergångar eller har hamnat utanför samhället.

Det unika värdet i livslång vägledning är att den är en genomgripande verksamhet som kan samordna kontakter med en mängd olika system för personer. Den stödjer övergångar mellan dessa system, inklusive utmanande övergångar mellan lärande och arbete. Följaktligen återfinns vägledning i skolor, yrkesutbildning, vuxenutbildning och högre utbildning, och även bland arbetslösa personer och de som har ett arbete samt personer som flyttar mellan olika länder eller trappar ned sitt arbete när de närmar sig pensionen. Inom aktuella EU-politiska sammanhang kan vägledning underlätta arbetet med Europa 2020-målen inom utbildning, sysselsättning, fattigdom och social utestängning.

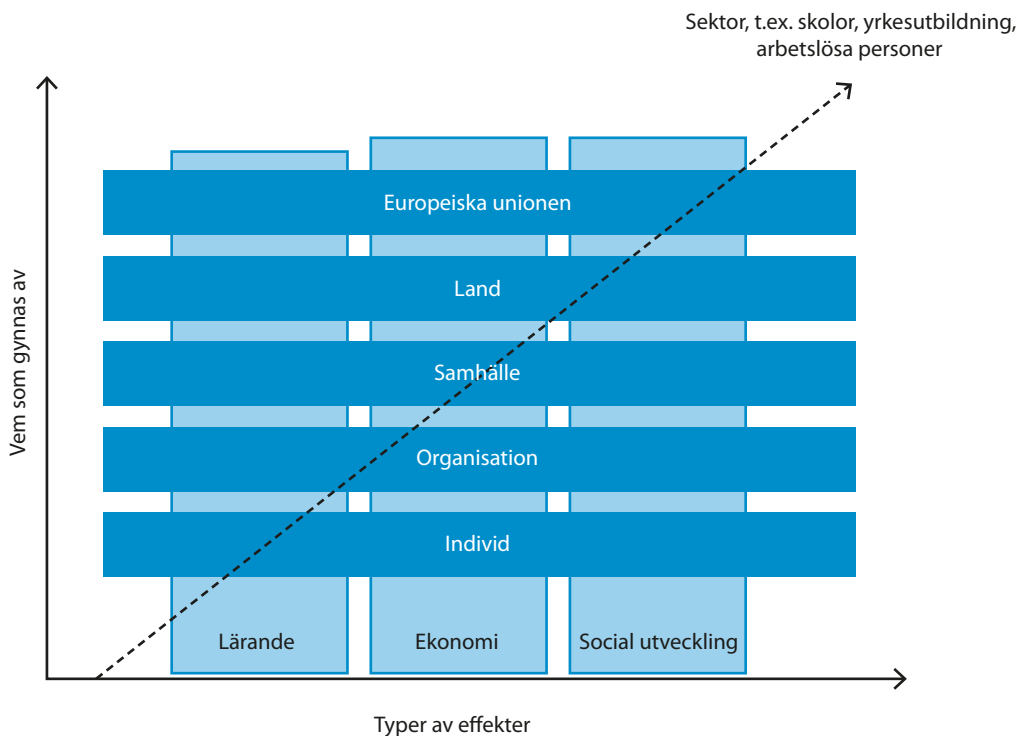
Med tanke på vikten av livslång vägledning i detta breda urval av politiska områden, är det avgörande att insatserna baseras på bästa möjliga evidens och att deras effektivitet utvärderas. ELGPN har även tagit fram en metod för kvalitet och evidens inom det här området: QAE-ramverket. Denna guide bygger på det här ramverket genom att sammanfatta evidensen inom området.

Effekterna av livslång vägledning

Det finns en omfattande forskningsbas om livslång vägledning, som belyser effekter på en rad olika nivåer. Den visar att det finns många som gynnas av livslång vägledning, däribland individer, deras familjer och gemenskaper och de organisationer där de studerar och arbetar samt samhället i stort. Den anger följande nyckelområden där livslång vägledning har effekter:

- Utbildningsresultat.
- Ekonomi och sysselsättning.
- Social utveckling.

Figur: Typer av effekter och vem som gynnas av effekterna.⁴

⁴ Figur 2 är en vidareutveckling av en modell som togs fram inom ELGPN under 2011–12. Borbély-Pecze, T.B. (2011). Review of the working methodology and the content of the ELGPN WP4 2011–12. Presentation vid fältbesök inom ELGPN WP4, Tallinn, Estland, 23 maj.

Vägledning har effekter inom en mängd olika områden på olika sätt för olika personer och organisationer. Nedanstående figur visar hur dessa interagerar och bygger på varandra, inom alla sektorer där vägledning förekommer. Exempelvis kan en vägledningsinsats för en arbetslös person stödja den personen i att förbättra sin utbildning, åter engagera sig på arbetsmarknaden och bli mer socialt delaktig. Sådana effekter upplevs av individen, men ger även vinster på bredare politiska och ekonomiska nivåer.

Evidensen stödjer användningen av livslång vägledning inom en rad olika sektorer och påvisar dess effekter inom relevanta politiska områden.

En stor del av vägledningen äger rum inom utbildningssystemet. Följande tabell sammanfattar de viktigaste effekter som har identifierats med avseende på vägledning inom var och en av sektorerna. Den belyser även de viktigaste politiska frågor som vägledningsverksamheten arbetar med inom varje sektor.

Vägledning i livslångt lärande		
Nyckeleffekter som forskningen observerat	Politiska nyckelfrågor som man arbetar med	Relevant EU-politik
Karriärvägledning i skolor bidrar till att öka elevernas engagemang och framgång i skolan genom att klargöra olika ämnens betydelse för framtida möjligheter och stödja övergångar från skolan genom att tillhandahålla information och färdigheter som lägger grunden för gott beslutsfattande, vilket hjälper eleverna att skapa framgångsrika liv och karriärer.	Engagemang och deltagande i skolan Lärandemål Lyckade övergångar till vidareutbildning och arbete, förhindra arbetslöshet	Rådets resolution om livslång vägledning Europa 2020-mål: Minska den andel ungdomar som slutar skolan i förtid till under 10 procent En ny syn på utbildning
Karriärvägledning inom yrkesutbildning stödjer individer i att se möjligheter och värden i yrkesalternativ och hjälper personer inom yrkesutbildning att få största möjliga utbyte av sina färdigheter och kunskaper.	Förbättra kompetensbasen Kompetensutnyttjande Lyckade övergångar till arbete, framsteg genom vidareutbildning, förhindra arbetslöshet	Rådets resolution om livslång vägledning Europa 2020-mål: Minska den andel ungdomar som slutar skolan i förtid till under 10 procent En ny syn på utbildning
Karriärvägledning inom högre utbildning stödjer gott beslutsfattande beträffande karriär och effektiva övergångar till arbetsplatsen, hjälper till att säkerställa att de utexaminerades lärande och färdigheter används på ett bra sätt.	Kompetensutnyttjande Lyckade övergångar till arbete, förhindra arbetslöshet	Rådets resolution om livslång vägledning Europa 2020-mål: Minst 40 procent av befolkningen i åldrarna 30–34 har avslutad högre utbildning
Karriärvägledning inom vuxenutbildning stödjer vuxna i att överväga att återgå till utbildning, förbättra sin kompetens och anställningsbarhet och använda sina färdigheter på ett effektivt sätt på arbetsmarknaden.	Livslångt lärande Förbättra kompetensbasen Social och utbildningsmässig delaktighet	Rådets resolution om livslång vägledning Europa 2020-mål: Minst 40 procent av befolkningen i åldrarna 30–34 har avslutad högre utbildning Rådets resolution om en förnyad europeisk agenda för vuxenlärande Utbildning 2020 – förverkliga livslångt lärande och rörlighet

Vägledning spelar även en viktig roll på arbetsmarknaden. Följande tabell belyser de viktigaste verksamhetsområden och politiska frågor som man arbetar med.

Vägledning för arbete		
Nyckeleffekter som forskningen observerat	Politiska nyckelfrågor som man arbetar med	Relevant EU-politik
Karriärvägledning används ofta som ett sätt att engagera arbetslösa vuxna på arbetsmarknaden. Därigenom utgör den ett viktigt inslag i en aktiv arbetsmarknadspolitik. Evidensen tyder på att karriärvägledning, inom ramen för arbetsmarknadens bredare funktion, är ett effektivt sätt att få arbetslösa människor att åter komma i arbete.	Aktiv arbetsmarknadspolitik Social delaktighet och rättvisa Fattigdom	Europa 2020-mål: 75 procent av befolkningen i åldrarna 20–64 år ska ha ett arbete Europa 2020-mål: Minst 20 miljoner personer lyfts ur fattigdom och social utestängning eller risk för fattigdom och social utestängning
Vägledning är viktig för att hjälpa individer att hantera sin återgång till arbetsmarknaden efter perioder av skada, sjukdom, omsorgsansvar eller andra former av avbrott i karriären.	Flexibel arbetsmarknad	Utbildning 2020 – förverkliga livslångt lärande och rörlighet
Vägledning är användbar för ungdomar som inte har lyckats med sin övergång till arbetsmarknaden. Det här kan vara en effektiv strategi, särskilt om det är möjligt att utveckla tillvägagångssätt som erkänner mångfalden bland unga och som strävar efter att föregripa och hantera misslyckade övergångar.	Aktiv arbetsmarknadspolitik Ungdomssysselsättning	Europa 2020-mål: 75 procent av befolkningen i åldern 20–64 år ska ha ett arbete Europa 2020-mål: Minst 20 miljoner personer lyfts ur fattigdom och social utestängning eller risk för fattigdom och social utestängning
Vägledning för personer som arbetar kan ske inom eller utanför arbetsplatsen. Den är till nytta för både individen och arbetsgivaren. Fördelarna för företagen är bl.a. ökad tillfredsställelse och ökat engagemang hos arbetstagarna och stöd för kunskapsöverföring och sammanhållning.	Kompetensutnyttjande Talangförvaltning Engagera arbetstagare så att de stannar kvar på arbetsplatsen	Ny kompetens för nya arbetstillfällen
Vägledning underlättar arbetstagarnas rörlighet , både i hemlandet och i världsländet. Den hjälper människor att förstå de möjligheter och processer som rörlighet innebär och att omorientera sig och bli produktiva efter att de har flyttat.	Rörlighet Kompetensutnyttjande	Utbildning 2020 – förverkliga livslångt lärande och rörlighet
Vägledning hjälper äldre arbetstagare att engagera sig i lärande och hantera sin gradvisa nedtrappning inför pensionen.	Aktivt åldrande Kompetensutnyttjande	Aktivt åldrande och solidaritet mellan generationer

Säkerställa effektiva tjänster

Evidensen visar att det finns ett antal nyckelinslag för effektiv politik och praxis för livslång vägledning. Forskningen tyder i synnerhet på att vägledningstjänster som har effekt

- lägger fokus på individen
- stödjer lärande och framsteg
- säkerställer kvalitet.

Dessa kan beskrivas som tio evidensbaserade principer för utformning och utveckling av tjänster.

Tio evidensbaserade principer för utformningen av tjänster för livslång vägledning

Fokus på individen	Stödjer lärande och framsteg	Säkerställer kvalitet
1) Livslång vägledning är mest effektiv när den verkligen pågår under hela livet.	4) Livslång vägledning är inte en insats, utan många, och fungerar mest effektivt när en rad olika insatser kombineras.	8) Kompetensen, utbildningen och motivationen hos yrkesutövare som tillhandahåller livslång vägledning är avgörande för dess framgång.
2) Livslång vägledning är mest effektiv när den kan kopplas på ett meningsfullt sätt till deltagarnas bredare erfarenheter och liv.	5) Ett av de främsta målen för program inom livslång vägledning bör vara att personer lär sig karriärplanering.	9) Livslång vägledning är beroende av tillgång till karriärinformation av god kvalitet.
3) Livslång vägledning är mest effektiv när den erkänner mångfalden bland individer och kan tillhandahålla tjänster anpassade efter enskilda behov.	6) Livslång vägledning behöver vara holistisk och väl integrerad i andra stödinsatser.	10) Livslång vägledning bör kvalitets-säkras och utvärderas för att säkerställa dess effektivitet och stödja ständig förbättring.
	7) Livslång vägledning bör omfatta arbetsgivare och arbetstagare och ge aktiva erfarenheter av arbetsplatser.	

Konsekvenser för politik och praxis

Genomgången av evidensbasen visar att livslång vägledning har tydliga och observerbara goda effekter. Sådana goda effekter har vanligtvis observerats som effekter på individen. Det finns emellertid även en stark forskningsgren som har utforskat fördelarna med livslång vägledning ur perspektivet offentlig politik och ekonomisk utveckling.

Många av de omedelbara konsekvenserna av detta arbete på utformningen och tillhandahållandet av vägledningstjänster nämns i ovanstående avsnitt. Det finns tre mer generella konsekvenser för beslutsfattare:

Erkänna styrkan i evidensbasen

Omfattande forskningslitteratur påvisar effektiviteten hos livslång vägledning. Den här litteraturen är sektorsövergripande, omfattar studier från en mängd länder och använder en rad olika metoder. Därför finns det en avsevärd evidensbas som beslutsfattare kan utgå ifrån vid utvecklingen av politik för livslång vägledning. Sådant evidens ger både tillförsikt om effektiviteten och modeller för bästa praxis, som kan användas som utgångspunkt vid genomförandet av insatser.

Engagera sig i policycykeln för livslång vägledning

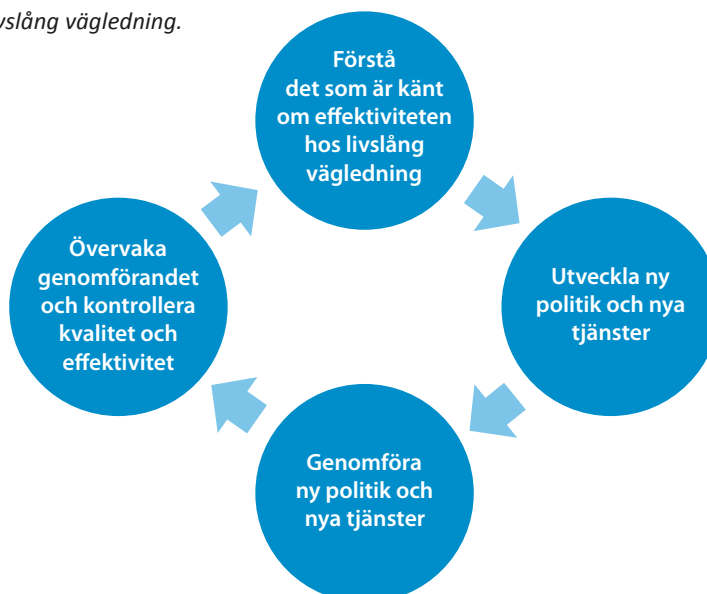
Det finns ett behov av engagemang i en ständig utveckling av evidensbasen. Effektivt beslutsfattande inom det här området kan ses som en policycykel som omfattar: förståelse för evidensen, utveckling och genomförande av ny politik och nya insatser och övervakning av deras effektivitet.

I takt med att evidensbasen utvecklas bör ansträngningar göras för att förbättra evidensens övergripande kvalitet, genom att arbeta med svaga områden och göra metoderna mer raffinerade. Det här kan omfatta utveckling av nya metaanalyser, randomiserade kontrollförsök, longitudinellt arbete, användning av nya tekniker och ytterligare ekonomisk modellering och ekonometrisk analys av effekternas värde.

Etablera effektiva kvalitetssystem och -processer

Evidensbasen framhäver vikten av kvalitetsprocesser för att säkerställa effektiv livslång vägledning. ELGP-N:s QAE-ramverk erbjuder ett etablerat, tvärnationellt ramverk som kan användas för att förbättra kvalitetsmetoder och kvaliteten hos den insamlade evidensen.

Policycykeln för livslång vägledning.

EUROPEAN LIFELONG GUIDANCE POLICY NETWORK (ELGPN) bistår EU:s medlemsstater (och de angränsande länder som kan komma i fråga för handlingsprogrammet för livslångt lärande) och Europeiska kommissionen med att utveckla ett samarbete kring livslång vägledning i både utbildningssektorn och sysselsättningssektorn. Nätverkets syfte är att främja samarbete och systemutveckling på medlemslandsnivå för att genomföra de prioriteringar som identifieras i Europa 2020-strategierna och EU-resolutionerna om livslång vägledning (2004, 2008). Nätverket etablerades 2007 av medlemsstaterna. Kommissionen stödjer dess verksamhet inom ramen för handlingsprogrammet för livslångt lärande.

DET HÄR ÄR EN UTÖKAD SAMMANFATTNING av ELGPN Evidence Guide. Syftet med guiden är att presentera den internationella forskningsbasen om effekterna av livslång vägledning, inklusive dess utbildningsresultat, ekonomiska resultat, sysselsättningsresultat och sociala resultat. Guiden har sammanställts för ELGPN av professor Tristram Hooley, International Centre for Guidance Studies, University of Derby, Storbritannien. Den bygger på arbete utfört av European Lifelong Guidance Policy Network (ELGPN) under perioden 2008–2014, däribland QAE-ramverket (Quality-Assurance and Evidence-Base), som ger beslutsfattare en metod för att arbeta med kvalitetssäkring och evidensbaserad policy- och systemutveckling. Guiden sammanfattar evidensen för sådana effekter. Den hävdar att vägledning är som mest effektiv när den ses som ett livslångt system och att beslutsfattarna bör fortsätta utveckla den här evidensbasen för att säkerställa att politiken baseras på bästa möjliga evidens. Den fullständiga versionen av guiden finns tillgänglig i tryckt format och online på ELGPN:s webbplats.

ELGPN representerar ett betydande framsteg till stöd för nationell policyutveckling kring livslång vägledning i Europa. Nätverket har 31 medlemsländer (AT, BE, BG, CY, CZ, DE, DK, EE, EL, ES, FI, FR, HR, HU, IE, IS, IT, LV, LT, LU, MT, NL, NO, PL, PT, RO, SE, SI, SK, TR, UK), och Schweiz är observatör. Deltagarländerna utser sina representanter i nätverket och uppmanas att ta med både statliga och icke-statliga representanter. Det här är ett medlemsstatsdrivet nätverk som utgör en innovativ form av den öppna samordningsmetoden inom Europeiska unionen (EU).

